

Helge Flakstad

Piet Mondrian

– en av de store

Piet Mondrian var en nederlandsk maler som ble født i 1872 i Amersfoort. Han startet med realistiske landskapsmalerier, men utviklet fra omkring 1910 og framover en stadig mer abstrakt stil.

Hans bilder er preget av rette linjer. Formene er rektangulære eller kvadratiske. Han brukte helst primærfagene rødt, gult og blått ved siden av hvitt, svart og grått.

Formatene hans er ofte kvadrater eller rektangler. Rammer brukte Mondrian sjelden.

Mondrian var en av grunnleggerne av tidsskriftet *De Stijl*. Dette tidsskriftet fikk stor betydning for utviklingen av modernistisk formgivning, malerkunst og arkitektur i 1920 årene.

Filosofisk lå han nær opp til teosofene som fant Gud gjennom spesielle prinsipper i naturen. Teosofene søkte i kunsten å finne de grunnleggende formene i naturen. Matematikk i platonsk tradisjon er nærliggende tanker.

Helge Flakstad er kunstinteressert matematikklærer og forfatter av matematikkbok for formgivingsfag. Arbeider ved Horten videregående skole.

Lozenge with grey lines, 1919.
(c) Piet Mondrian/BONO 2004

Mange regner i dag Mondrian som den tredje store nederlandske maler ved siden av Rembrandt og van Gogh.

Mondrian døde i 1944 i New York.

Undersøkelandskap

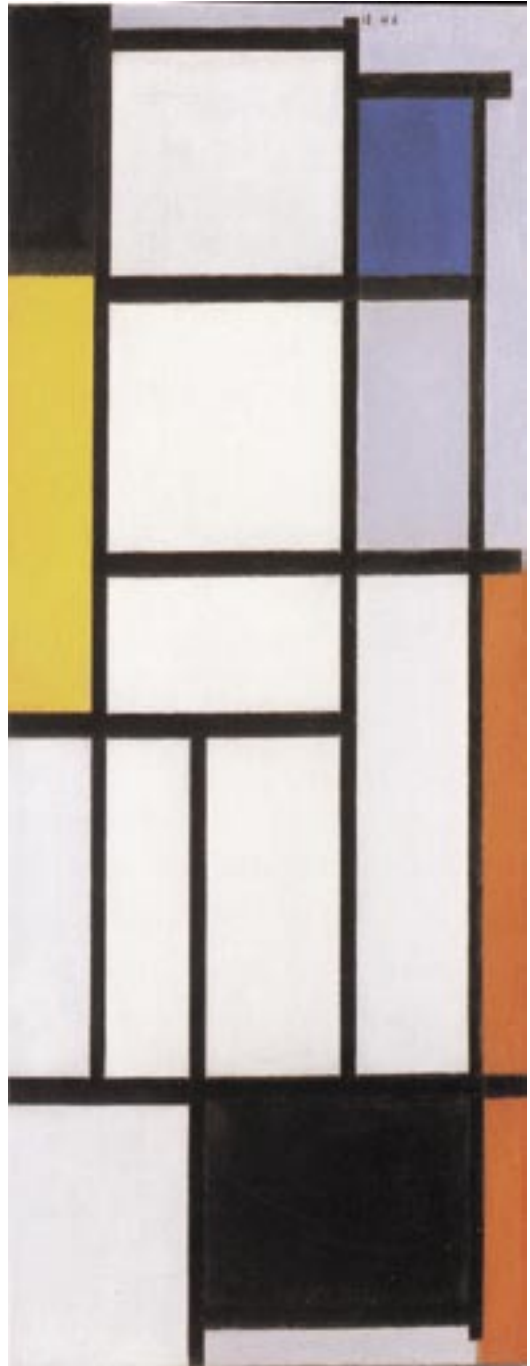
Oppgaver til bildene sett med matematikkbriller

1. Undersøk formattypene blant de seks bildene.
2. Er det noen gylne rektangler blant formatene?

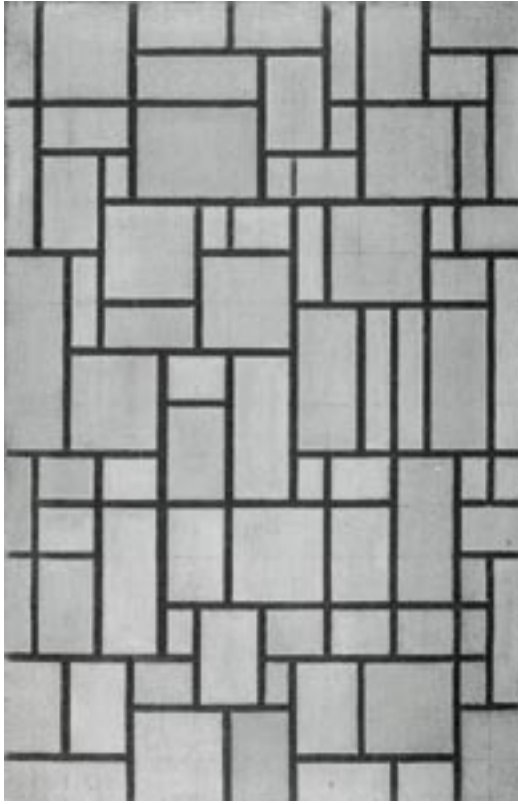

Fotoportrett av Mondrian,
tatt av mesterfotograf Newmann

3. Finn ut hva kvadrater stilt på spissen kalles.
4. Har noen av rektanglene på bildene det gyldne forholdet?
5. Hva kan du si om alle linjer i bildene?
6. Undersøk symmetri i Mondrians bilder.
7. Hvilken betydning for flatene har det at bildene ikke har ramme?
8. Prosjekt: Finn flest mulig bilder av Mondrian fra 1920-årene. Gå systematisk gjennom formater, antall linjer og farger i bildene. Presenter hva som er typisk for Mondrian i denne perioden.

Composition with Red, Yellow and Blue, 1921.
(c) Piet Mondrian/BONO 2004

Composition in Grey, 1919.
(c) Piet Mondrian/BONO 2004

Composition with Red, Yellow and Blue, 1928.
(c) Piet Mondrian/BONO 2004

Bilder i 'Mondrian-stil'

Utstyr:

- Hvitt papir, rød, gul og blå farge (fargestifter, vannfarger eller tusjer)
- Svarte merkepenner, blyanter og linjal

Framgangsmåte:

- Elevene deler først arket inn med fire horisontale linjer fra den ene kanten av arket til den andre. Linjene plassering velger de selv. (Diskuter prinsipper for hvordan de settes. (tilfeldig, symmetrisk, gyldne forhold, ...))

- Trekk så tre vertikale linjer fra kant til kant på arket.
- Trekk opp linjene med den svarte tusjen, noen tjukke noen tynne linjer.
- Fyll opp noen av rektanglene med primærfarger.
- Legg vekt på at hvite felt er viktige.
- Eksperimenter med antall streker, både flere og færre, og formatet på arket.

Lag til slutt en utstilling i klasserommet eller annet sted på skolen.